

ИНСОН ҚАДРИГА ҚАРАТИЛГАН МАСАЛАЛАР ИЖРОСИ КҮРИБ ЧИҚИЛДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигидаги
7 апрель куни ички йўлларни яхшилаш,
“Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида
кўчатлар экиш, давлат хизматлари кўрсатишни
соддалашибтириш масалалари ижроси бўйича
видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Давлатимиз раҳбари бу учала вазифа
хам инсон қадри, ҳалқ розилиги билан
боглиқ эканини таъкидлади.

Хакиқатан, ички йўллар аҳволи одамларни
энергия кўп қийнайдиган муммо. Якинда “Ташаббуслий бюджет” портали оркали
ахолидан тушган 20 мингта таклиф ёки
жами муроҷаатларнинг 25 фоизи шу масалага
оид бўлгани унинг долзарбигидан
далолат беради.

Ички йўллар сифатини яхшилаш бўйича
Андикон вилоятида янги тажриба бошланган. Цемент ишлаб чиқарувчи корхоналар
тomonидан кластер ташкил этилди, 31 та чекка маҳалладаги 23 километр йўл
цемент-бетон қопламага ўтказилган.

Асфалт ўрнига цементдан фойдаланиш
оркали қурилишдан 600 милион сўм
иктисод килинган, 350 минг долларлик
битум импорти учун маблаб тежалган. Энг
асосийи, ушбу кластер ўзи курган йўлларни
10 йил давомида кафолатли сакланыш
зиммасига олган.

Ушбу тажриба асосида, Қоқалпогистон
Республикаси ва вилоятларда жами
2 минг 300 километр цемент-бетон қопламали
ички йўллар барпо этиш вазифаси
кўйилди.

Хисоб-китобларга кўра, жорий йил якун
билин маҳаллай цемент ишлаб чиқариш
хажми 18 милион тоннага етади. Бу
билан ички эҳтиёжлар тўлиқ қопланади.

Йўл кластерлари фаолиятини кўллаб-
куватлаш учун 1 майдан бошлаб йўл
якунига қадар цемент-бетон қопламали
йўл куриш техникалари импорти бохжо
на боязни утилизация йигимидан озод
килинади.

Бундан ташки, жорий йилда
туман марказлари ва шахарларда
670 километр пиёда ва велосипед йўлларни
барпо этиш режалаштирилган. Уларни ҳам цемент-бетондан
куриш, лойиҳалашда дренаж тизими
апоҳида эътибор қартиш зарурлиги
таъкидланди.

Маълумки, 2 февраль куни бўлиб ўтган
videoselектор йиғилишида “Яшил

ЎзА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ “ТАШҚИ САВДО ФАОЛИЯТИ ИШТИРОКЧИЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШНИНГ ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА”ГИ ФАРМОНИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

2022 йил 1 апрелдан бошлаб:

2023 йил 1 апрелга қадар:

маҳаллий корхоналар (уларнинг ваколатли
вакиллари)га Европа Иттифоқи давлатларига юкори
қўшилган қўйматли қўмасотларни экспорт қилишида;

ташиш ҳаражатларини компенсация қилишга субсидиялар тақдим этилади;

кўшини давлатларга экспорт қилинган юкори қўшилган қўйматга эга
қўмасотларни экспорт қилишда ташиш ҳаражатларини **50** фоизгача
миқдорда компенсация қилишга субсидиялар тақдим этилади;

Миллий тикланишдан - миллий юксалиш сари ЎЗБЕКИСТОН

№ 70 (592), 2022 йил 8 апрель, жума

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИ

ДАВЛАТ ПЕНСИЯЛАРИ, НАФАҚАЛАР, КОМПЕНСАЦИЯЛАР ВА БОШҚА ИЖТИМОЙ ТЎЛОВЛАРНИ ТЎЛАШ ТИЗИМИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Мамлакатимизда пенсия, нафака, компенсациялар ва бошқа ижтимоий тўловларни тўлаш ва етказиб берриша фуқароларга куал шартшароитларни яратиш, тўпов тизимиning замонавий усулларини кенг жорий этиш ҳамда мазкур соҳада илгор ахборот-коммуникация технологияларида самарарави фойдаланиши ташкил этиш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 4 майдаги “Фуқароларга давлат пенсияларини тайинлаш жараёнини соддалашибтириш ҳамда пенсия ва нафакаларни етказиши тизимини янада тақомиллашибтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-5102-сон қарорига мувофиқ пенсия ва нафақа тўловлари учун зарур маблаглар ҳар ойнинг 5-санасига қадар молиялашибтирилши маълумот учун қабул қилинсин.

Давоми 2-бетда

2. Молия вазирлиги, Иктисодий тараққиёт ва камбагаллини кискартириш ва зирлиги, Марказий банк ҳамда АТ “Халқ банки”нинг қўйидагиларни назарда тутивчи тақлифларига розилик берилсин:

a) 2022 йил 1 майдан бошлаб:

“Темир дафтар”, “Ёшлар дафтар” ва “Аёллар дафтар”га кирилтган фуқароларга ва оиласларга тегисли жамгармалар маблаглари хисобидан кўстасиладиган моддий ёрдамлар, меҳнат органлари томонидан тўланадиган икисизлик нафакаси ва стипендиялар ҳамда жазони ўтаб озодликка чиқсан фуқароларга тўланадиган моддий ёрдам пуллари (кейинги ўриннада — моддий ёрдам пуллари) ҳар ойнинг 5-санасига қадар молиялашибтирилдирилса ҳамда пенсия ва нафақалар билан бир вактда АТ “Халқ банки”нинг сайдер кассалари томонидан маълалларга етказилади;

Давоми 2-бетда

МУНОСАБАТ

ТАЙЁР МАҲСУЛОТ ЭКСПОРТ ҚИЛГАНЛАРГА ТАШИШ ХАРАЖАТИНИНГ 70 ФОИЗИ ҚОПЛАБ БЕРИЛАДИ

Кичик бизнес ва тадбиркорлик соҳасини қўллаб-қувватлаш ва рабатлантириши, мамлакатимиз иктиносидаги қудратини юксалитида мухим ўрин тутади. Зоро, экспорт — иктиносидёт беркарорлигининг асосий омили. Валюта заҳираларини кўпайтиришининг ягона йўли ҳам экспорт ҳажмини кескин оширишга боллиқ.

Шу боис, Президентимизнинг шу йил 6 апрелдаги “Ташки савдо фаолияти иштирокчиларни қўллаб-қувватлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони маҳаллий тадбиркорлик субъектларининг экспорт фаолиятини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рабатлантиришига қаратилгани билан ахамиятлидир.

Давоми 2-бетда

2022 йил — Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла йили

ЯШНОБОДДА ШУНДАЙ МАҲАЛЛА БОР БУ ЕРДА БЕШ ЙИЛ ОЛДИН БИР СУҲБАТ БЎЛИБ ЎТГАН ЭДИ...

Чамаси ўн йиллар илгари мутасадди раҳбарлар бирор вилоят ёки олисрорд бир худудга бормоқи бўлса, ташриф олдидан ўнкир-чўнкир, ўйдим-чукур йўлларни наридан-бери текисланиб асфальт қилинар, ён-атроф тозаланиб, тартиби гелтирилар, бино ва йўл бўйидаги иншоотлар эса хўжакўрсинга таъмирланиб, оқлаб қўйиларди.

Давоми 2-бетда

ТАҲЛИЛ ВА ТАҚҶОС

ТАКЛИФ КЎП БЎЛСА, БОЗОРДАГИ НАРХ-НАВО БАРҚАРОРЛАШАДИ

Халқаро эксперлар жаҳон иктиносидётаги ҳозирги мураккаб вазият узоқ давом этишини прогноз қўймокда. Масалан, сўнгти бир ойда жаҳон бозорларида бўгдой нархи 36 фоизга, шакар хомашёси 10 фоизга, ўсимлик ёғи нархи 2 баробарга ошган. Бу эса ички бозордаги нарх-наво, айниқса, озиқ-овқат нархлари ва инфляцияга салбий таъсир кўрсатмай қўлмайди.

Давоми 4-бетда

EKSPORT PORTALI

иқики ҳафта муддатда экспорт қилишида ташиш ҳаражатларини компенсация қилишга субсидиялар тақдим этиладиган юкори қўшилган қўйматга эга махсулотлар рўйхати тасдиқланиб ва унинг Экспорт қуловчиларни кўллаб-қувватлашнинг ягона портала (www.exportportali.uz) эълон қилиб борилиши таъминланади;

“БОЖХОНА ОМБОРИ” режимида олти ойдан кўп бўлган товарларнинг божхона расмийлаштирувида божхона тўловлари бўйича имтиёзларни кўллашни тақилючи тартиб бекор қилинади.

ёшлар тадбиркорлигини янада қўллаб-қувватлаш, шу жумладан, инновацион технологияларга асосланган экспортбоп махсулотлар ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатиш фаолиятини рафтаблантириш мақсадида Ҳукумат комиссиясининг қарорига асосан ёш тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш жамгармаси маблаглари хисобидан уларга 500 минг АҚШ доллари гача кредитлар ажратишга рухсат берилади.

USE
Uzsanoatexport

“ЎЗТРЕЙД” ВА “ЎЗСАНОАТЭКСПОРТ” акциядорлик жамиятларига ташки савдо компанияларини айланма маблаглар билан таъминлаш мақсадида Экспортни кўллаб-қувватлаш жамгармаси кўвватлаш жамгармаси хисобидан 10 миллион АҚШ доллар маблаг ажратилади.

ТАҲЛИЛ ВА ТАҚКОС

ТАКЛИФ КЎП БЎЛСА, БОЗОРДАГИ НАРХ-НАВО БАРҚАРОРЛАШАДИ

Зиёвиддин БАДРИДДИНОВ,
“Ўзбекистон республика товар-хомашё биржаси”
АЖ бошқаруви раиси

Бошланиши 1-бетда

Шу боис, бу омиллар Президентимиз раҳбарлигига мунтазам таҳлил қилиниб, зарур чоралар кўриб бориляпти. Бунинг натижасида ички бозорда мўттадиллик таъминланмоқда. Хусусан, гўшт, сут, картошка, тухум, гурӯч нархининг ошишига йўл қўйилмади.

Жорий йил 31 марта куни Президентимиз расмийдаги макроиктисодий барқарорликни таъминлаш, бизнесни қўшимча қўллаб-кувватлаш масалалари юзасидан ўтказилган видеоселектор йигилишида мамлакатимизда ички нархлар мўттадилларини сақлаш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Маълумки, бозорларда нархларни мўттадил ва барқарор ушлаб турининг энг самарали сулиси бузор бозорларни мөнгизмандаридан фойдаланиш хисобланади. Биржа савдолари эса мана шу вазифаларни ўз зиммасига олади.

Ўзбекистон республика товар-хомашё биржасида савдолар очиқ-ойдинлик ва шаффофилик таъминларни асосида ўтказилади, нархлар эса факатина талаб ва таклиф асосида шаклланади. Бу, ўз навбатида, тадбиркорларниң товар ресурсларидан эркян фойдаланиш имкониятларни кенгайтиши, ҳақиқий бозор нархлариниң шакллананини ва соглам рақобатнинг ривожланишини хизмат килимоқда. Хусусан, ўтган уч ой мобайнида биржанинг товар сегментлари бозорда шаклланган талаб ва таклифдан келип чиби, ўтсан ва пасайиш холатларни намоён этди.

Мисол учун, жорий йилнинг бошидан бўён АИ-91 маркали автомобиль бензинининг биржада шаклланган ўтгача кунлик нархи махсулотнинг бир тонаси учун 12 075,6 минг сумдан 10 422,3 минг сўмгача, яъни 14 фоизга тушган. Шунингдек, 2022 йил январь-март ойларидан биржага котировкалар ўзининг юриди дарахасидан сұзғат аммоний бўйича 88 фоизга, кўмир — 49, техник чигит — 43, полизтилен — 22, юзимлик ёғи ва пахта линти — 14, омухта ем — 12 ва кора металл — 10 фоизга пасайган.

Шу билан бирга, биржага бозорнинг айрим товар сегментларида ўтсан холатларни ҳам кузатилди. Масалан, жорий йилнинг 1-17 марта кунлари давомида шакарнинг биржадаги нархи махсулотнинг бир тонаси учун 11 921,9 минг сўмгача кўтарилди. Бирор кейинги кунларда биржага савдоларига кўйилётган шакар ҳажменинг сотувни корхоналар томонидан сезиларги даражада оширилиши эвазига унинг нархи махсулотнинг бир тонаси учун 8 981,6 минг сўмгача, яъни 25 фоизга пасайди. Боскечага айтганда, биржада бозор механизмни ва чораларниң кўллаш орқали, яъни таклиф даражасидаги кўтариши йўли билан шакарнарни пасайтирилди.

Бирок айрим вазиятларда ички ишлаб қиариши салоҳияти мамлакатда ўсиб бореётган талабни тўлақонли кондириш учун етарли бўлмаслиги мумкин. Бундай холатларда ушбу махсулотни импорт килиши масаланинг ижобий имларидан бири хисобланади.

Махаллий тадбиркорларимиз ушбу ўйналишида ҳам биржада яратилган

орқали 46 минг тонна ун, 4,7 минг тонна юзимлик ёғи сотиди. Ушбу махсулотлар бўйича очик биржа савдолари давом этмоқда ва тадбиркорларимиз уларда эркин катнашиши мумкин.

Президентимизниг 2021 йил 17 марта даги “Юкори ликвиди ва монопол товарларни сотиш жараёнларига бозор механизмларини жорий этишини давом эттириш чора-тадбирлари тўғрисидаги карорига мувофиқ, ҳорижий савдо майдончалари орқали мамлакатимизга олиб келинётган ушбу махсулотларни темир йўл орқали ташиша ичики тарифлар кўлланилмоқда.

Умуман олганда, мазкур қарор мамлакатимизда биржага савдолари ва электрон тикорат янада ривожланишига катта турти берди. Хусусан, 2022 йил январь-март ойларидан Узбекистон республика товар-хомашё биржасининг барча савдо платформаларида тузилган битимлар жамҳи 2021 йилнинг дастлабки чорагига нисбатан 50,6 фоизга, 2019 йилнинг мос даврига нисбатан эса карийб уч баробар ўсиб, 26,7 триллион сўмни ташкил этди. Бунду бюджет ва корпоратив буюртмачилари маблағларининг тежа-

Биржада махсулотлар учун ҳақиқий бозор нархларининг шаклланishi сотувни корхоналар жорий йилнинг ўтган уч ойдаги қарийб 3 триллион сўмлик қўшимча даромад олди. Бу 2021 йилнинг январь-март ойларига нисбатан 2,8 маротабага кўпdir. Мазкур маблағлар сотувни корхоналарнинг ишлаб қиариши салоҳиятини кенгайтириши ва уларнинг иктисодий самараордорлигини оширишга хисса қўшмоқда.

Ушбу қарор ижроси доирасидаги давлат харидлари ва юк ташши соҳаларида шаффофиликни таъминлаш мақсадида биржага томонидан давлат харидлари бўйича xard.uzex.uz ва электрон логистика бўйича e-logistika.uzex.uz портала ради шугурилган эди. Натижада 2022 йил январь-март ойларидан давлат харидлари бўйича электрон савдо тизими — xard.uzex.uz да тузилган битимларнинг умумий жамҳи ўтган йилнинг мос даврига нисбатан эса карийб уч моротабага ошиди ва қарийб 4,2 триллион сўмни ташкил этди. Бунду бюджет ва корпоратив буюртмачилари маблағларининг тежа-

тиш мумкинки, бу ракам ўтган йилга нисбатан деярли тўргат моротабага ортиб, 33,6 мингта савдо иштирокчини камраб олди. Бу, ўз навбатида, тадбиркорларнинг бозор таъмилларига асосланган замонавий ва шаффоф савдо турларига бўлган қизиқиши ортганидан ҳам далолат беради.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

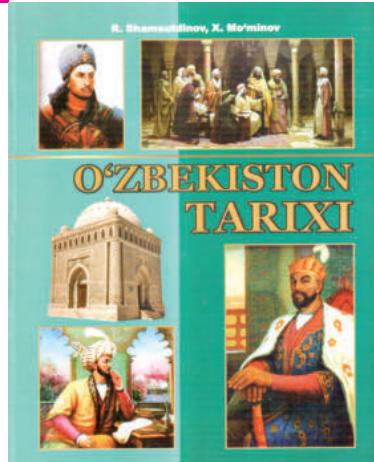
Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

Кейинги пайтада юртимизда озиқ-овқат хавфисизларни таъминлаш ва ички бозорларда нарх-наво барқарорларига сақлаш максадида ушбу савдо майдончалари орқали 127 милион долларлик махсулотлар харид килинди. Масалан, биржага орқали 276,7 минг тонна будгид максалотларни жалб қилиши ҳамда операцияни ҳаражатлар қисқартирилиши орқали ёришилмоқти.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ АДОЛАТПАРVARЛИК, БУНЁДКОРЛИК ВА ОДАМИЙЛИК ФАЛСАФАСИ БИЛАН УЛГАЯДИ

ТАЪЛИМ ВА ЁШЛАР

Нодира МУСТАФОЕВА,
тарих фанлари доктори, профессор

Ўзбекистонда кечачётган демократик ўзгаришлар, кенг имкониятлар ва қўлга киритилётган амалий ишлар халқимизни улға мақсадлар сари рухлантирмоқда. Мамлакатимизда умуммиллий ҳаракаттаги айланим бораётган янги Ўзбекистон гояси замирда улут аждодларимизнинг орзу-интилишлари, эзгу умидлари акс этган. Давлатимиз раҳбари "янги Ўзбекистон мактаб остоносидан бошланади" деган гояни устувор вазифа сифатида кўйди. Албатта, юртимиздэ ёш авлодга замонавий билим бериш, касб-хунар ўргатиш, уларнинг иктидори, кобилияти ва интеллектуал салоҳиётини ўстриши учун зарур бўлган барча имкониятлар мавжуд. Айни вайтда уларни умуминсоний ва милий қадриятлар мавжуд. Айни вайтда уларни умуминсоний ва милий қадриятлар, эзгу фазилатларга садоқат руҳида тарбиялаша асосий мақсадимиз бўлумоги даркор.

Замонавий таълимнинг бош вазифаларидан бири — буюк аждодларимизнинг Ватанга бўлган муҳаббати, илм-фан равнакига кўшган бемисал хиссасини фарзандларимиз онгу шуурига етказиши. Зоро, Ватанини севган инсонгина буюк жасоратларга қодир бўлади. Буни биргина Амир Темур ҳаёти, ҳукмдорлик даври мисолида кўриш мумкин. Шу билан бирга, Соҳибироннинг ибратли ишлари баёнида, панд-насиҳатлари ва ўйтларидаги эл-юрт тинчлиги, фаровонлиги, раияттарварлик, меҳр-муруватмат маддикларни қаҳида қўллап фикрлар бўлдирилган. Амир Темурнинг бевосита рахнамолигида бунёд этилган мъеморий обидалар, ўнлаб сарой-бог ва иншоатлар унинг бунёдкорлик соҳасидаги тарихий хизматлари бекрипслидаги даполат беради.

Мактаб дарслекларида буюк Амир Темур ва темурийлар мавзусига алоҳида ўрин берилган. ёш авлод қалбидаги аждодларимиз мероси ва улар фароғиятидан фархланиш туйгусини шакллантириши, тарихий шахслар ҳақидаги билимни бойиниш масрүз дарсларнинг тарбиявий аҳамияти саналади.

Ўқувчилар онгига умуминсоний маддияти ва милий қадриятларни шакллантиришида ижтимоий фанларнинг ўрни бекиёс. 2019 йил 23 августда Президентимиз халқ таълими тизимири ривоҷлантириши, педагоглар малакаси ва жамиятдаги нуғузини ѡшириш, ёш авлод матнавиятини юқсалтириш масалаларига багишлаб ўтказган видеоселектор йиғилишида мактаблардаги маънавий-тарбиявий ишларни янгича асосда ташкил этиши, "Милий фоя", "Одабнома", "Динлар тарихи", "Ватан тўйғуси" каби фанларни бирлаштирган холда ягона "Тарбия" фанини жорий килиш зарурлигини қайд этди. 2020 йил 6 июнда Вазирлар Маҳкамасининг "Умумий ўрта таълим миассасаларида "Тарбия" фанини босқичма-босқич амалиётта жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисидаги ғарори "Феъл" каби тарбияни учун бўлди. Кўрор билан умумий ўрта таълим миассасалари ўқувчилари учун "Тарбия" фани концепцияси тасдиқланди.

"Тарбия" фани 1-9-синфларда 2020/2021 ўкув йилидан, 10-11-синфларда эса 2021/2022 ўкув йилидан бошлаб босқичма-босқич ўтила бошланди. Дарслекни яратища Япониянинг "Ахлак таълими", Сингапурнинг "Феъл-атвор ва фуқаролик таълими", Буюк Британиянинг "Тарбакур", "Хулқ таълими" фанлари ва дарслеклари янidan ўрганилди. Мазкур дарслеклarda ёшларни фикрлашга кўнкитригадиган, унларни милий қадриятларимизга содик, ватаннаварлар этиб тарбиялаша хизмат киладиган замонавий

10 АПРЕЛЬ — АБДУЛЛА КОДИРИЙ ТАВАЛЛУДИ КУНИ

Маъмура ЗОҲИДОВА,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси бўлим бошлиғи

Маънавий-рухий олам, унинг ниҳоясиз сир-синоатлари бор экан, инсон маънавий дунёси, қарашлари хаётида муҳим мезон саналар экан, танинг моддий оламда йўқлиги ёч nedir.

Кун келар, тупроқка қоришиди борлиқдаги бор жонзор, хар жисм. Бирор Яратган ўз бандалари орасидан сайлаб, қай бирита кенг фикрат, бир улкан қалб тортиқ этса-ю, унинг соҳиби айтарини айтиб улгурмоғи имконидан маҳрум қиласалар. Оламдан ўрганганлари, ортигриланларидан мушоҳадаларини, дардларини оламга ўзга бир ифодаларда қайтаришни истаса-ю, қайтара олмаса, покизи руҳи олам руҳига эртароқ — режалари амалга ошишидан аввал кўшилиб кетса, ортида қолганларга унинг биттанларини ўкиш ва хотирасини ёд этиш қолса... Бу жуда оғир, жуда изтиробли аlamli.

Миллатдошларимиз изтиробининг катта парчаси романчилигимиз асосиси Абдулла Кодирий номи билан боғлиқ.

Бу номни эшитганда, зикр қилганда бир қалб тушмайдиган бирор миллатдошимиз бўлмаса керак. Илму зиёга, буюк тарихга эътиборли, бадий адабиётга ошно кимки бўлса, у Абдулла Кодирий булогидан сув ичган. Кодирий асрларидан бахрамандлик ҳали кўплади авлодларга насиб бўлиши аниқ. Инсон қалбининг эркка ташналиги, одамийлик, ҳалқицлик, ўзлик, бокий қадриятлар, муҳаббат каби ўлмас мавзуларда бўтилган дурдона асрлари севиб, ёниб-куйб мутолаа қилинади, қалблар тўлиб-тошиқади, гуррга тулади. Ўқиган кўнгиллар бу чашмалардан сув ичади, бу хазиналардан гавхарлар топлади.

Аммо ҳанча сайды-ҳаракатлар қилинмасин, бугунги китобхонликинг мўлжалдагидек, етарли эмаслиги кўнгилга изтиро болади. Китобхонлик бутун бир мамлакатда коникларни суръатда бўлиши анча мушкул иш бўлиб қолмода. Агар дўконлар китобга тўла бўлса, интернет биз излаган китобни пеш тутиб турса, нима учун китобхоник давлат сиёсати дараражасида эътиборга олиниши керак? Нега бўнга давлат жон куйдирини керак? Умуман, китоб ўқилмаслигининг оқибатларини инсоният, олами жаҳолатдан кўтказиб бол бергандардан сув ичади, бу хазиналардан гавхарлар топлади.

Биз бугун ҳам, ҳа, ҳали ҳам "Ўткан кунлар"ни ўқимаган юртошидимиз йўқ, деб бемалол айта олмаймиз.

Яқин тарихимизнинг ўқинч тўла ҳикоялари орасида биттаси диккатни тортади. Абдулла Кодирийнинг набириш Шеркор Кодирийнинг "Дўловор йигит" китобида ушбу парчага дуч келасиз: "Ўттис беш йил давомида итифоқ ҳамда ўзбекистондаги энг юқори лавозимларда ишлаган раҳбар, охири хорланиб, амалидан тушгач, дам олишга кетаётганида "Ўткан кунлар"ни (устига бошқа китобнинг муковасини қўйиб) овлолган, у ердан қайтага, "Шу китобнинг муаллифини катондан олдиб қолсан бўларкан", деб афсусланган экан.

Аммо инсонни ўлимдан сақлаб қолиши Яратганинг иши эканини унумтаслик керак.

Ха, яхшики, инсон фикратига тақдирда бори бўлади, деган таскин сингиб кетган. Изтиро ве аламларни шу таскин тарашибайди, шу таскин босади, ўзиради дардли оловларни.

Энг ёмони — "ҳато" деб топилган ишнинг жазосини белгиламоқда мудиши ва ўнгламас чинакнига кўр-кўрона йўл қўйилиши. Жазо хато учун экан, унинг қўламини аниқ ўтчамоқ шарт ва зарур эмасми? Қатагонга маҳкум қўлганлар, маҳкумларни ёлқаганлар, улуш қўшганлар наҳояти "Ўткан кунлар"ни ўқимаган эди?

Бугун ҳам миллатдошларимиз орасида учрайдиган ва ўшидан қатъи назар, бой миллий адабиётимиз асрларини ўқимай, уларнинг туб моҳиатни англамай, асрларнинг моҳиати, салмоғи, фойдаси ва зарари ҳақида галиришга жазм эта олганлар бор ва бу иш кўр-кўрона айбловдан сира кам хато эмас. Айниқса, "Ўткан кунлар" борасида.

Баъзан китобни ўқимасдан ҳам уни ким ёзганини, асарга оид айрим маълумотларни билишини ўз вазифасини бажариш деб алганаган турли ўшдаги қишиларга дуч келасим. Китоб ўқимасликнинг қандай ёмон оқибатлари борларни ҳарлаҳада исботлаш мумкин.

Китоб ўқилганида-чи?

Шеркор Кодирий ҳикояларидан биррида бундай дейди: "2006 йил баҳор ойига яқин ўйимизга бувамизинг бир нечта қирғизистонлик муҳисларни ташриф буюрган экан (афсус, мен уйда йўқ эканман). Улар хонадонимизга ҳадя тарикасида муқаддас китоб ташлаб кетишибди. Кечкурун келсан, уни мента беришиди. Китоб шайх Алоуддин Мансурнинг Қўръони каримининг ўзбекча изоҳли таржимаси экан. Уни очиб, кўйидаги

Маънавият

"Ўткан кунлар" романидаги Абдулла Кодирий жозибали тил билан воқеилини тасвирлайди. У асарда кечинмалар мусаввири сифатидаги намоён бўлади. Албатта, бунда лирик сатрлар, ҳалқ кўшиклиридан унумли фойдаланган. Асар бошида Кумушнинг ўзи кўрмаган, билмаган кишига турмушга узатилишидаги ахволи қисқагина айтиб ўтилади. Қолгани лирик парчаларга колдирилади. Қизлар мажлиси кетлирилган бобда аслида қизларнинг Кумуш тўйида уюштирган базми ва кўйлаганларга ҳар галти базмларда ижро килинган бир кўшик. Лекин кўшик сўзлари Кумушнинг шу кунги ахволини, қайфиятини тўлпа баён этади.

Агар кўрсан эди яна ёрумни,
Багишлардим ҳама ўку боримни,
ёки

ҲАҚИҚАТ САБОҒИ

дастхатни ўқидим. "Қаломуллоҳ, мазмунини ўзбек ҳалқига етказиша менинг кўлимидан тутиб, ўзбек тилининг накадар гўзал тил эканнингини оламга, биринчи навбатда, ўзбекнинг ўзига исбот қилиб берган, или исломий романлар мулалифи, гойбона устозимиз Абдулла Кодирий ҳазратларига Аллоҳ таолодан раҳмат ва магфират тилаб, Алоуддин Мансур. (Имзо) 21.01.1427 х. (19.02.2006 й.)".

Кейин билсан, китоб муаллифининг ўзи ўйимизга келган экан...

"Ўткан кунлар" мутолааси муқаддас диний китобимизнинг миллатдошларимизга тушунарли бўлишида ёрдам берган экан, бу ёрдам алоҳида эътироғ киплинган экан, юкоридаги сўзларнинг ўзи романнинг фарзандларимиз ўқиши шарт бўлган китоблар сирасида туриши, ўқиб-уқилиши шартлиги учун етари бўлмайдими?

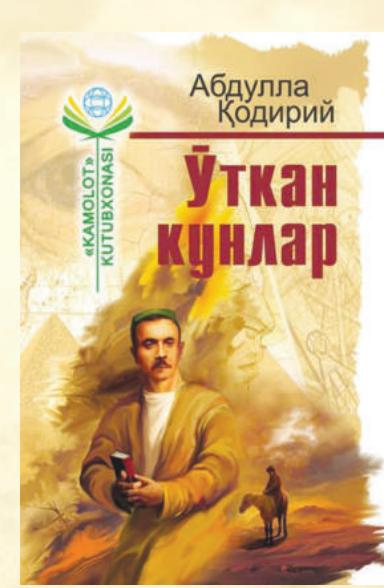
Романчилк мактаблари сафиди ўзбек романчилиги тан олинишига сабаб бўлган "Ўткан кунлар" борасида ҳаммамиз ҳам тўлқинланиб гапирамиз.

Муаллиф романда кейинги талатўпли хон замонларининг оддий ҳалқ бўшига олиб келган мудҳиш кўргилкларини тасвир этади. Бу орқали Ватан, миллат тақдирiga қайтуради, мустамлакадан кутулиш йўлларини излай туриб, ўхшашшаш кетлирилади. "Ичимга ҷарор ёқса

эса-да, кўп нусхада чикиб турган китоблар ҳакида ўйлаб, изтиробга бериламиш.

Дарҳакикат, "Ўткан кунлар" романи ўзбек тилининг накадар бой, ширали эканидан яхшиги на даракти ва хужжатdir. Роман ўзбек адабий тилини мавқеини қўтиришда, курдатуни бор бўйича намоён қилишда алоҳида ўрин тутади. Бадийи асарда тил энг муҳим мезонидир. Унда ҳаррамонлар тилидан ҳалқининг кўп йиллиги ва ҳар сўз изоҳига хозир мақоллари, ўтиқр иборалар, ўхшашшаш кетлирилади.

деб қўйлаган ҳалқ ўз бошига ўттиз икки танга солиқ солиш билан қўйнамоқ бўлган Азизбекнинг Тошканддан кетказилиб, ўрнига Нормуҳаммад қушбеги белгиланган ва одам

“

Асар азалий қадриятлардан сабоқ бериш билан бирга, муқаддас динимизга кўра, удумга айланган оила қуриш шартларининг бетимсол ифодаларини намоён этади. "Кутилмаган баҳт" бобида никоҳ ўқилиши ўринларида Отабекнинг жавоби борасида бундай ёзилади: "Ул биринчи сўроқдаё — "учиб, кўниб қабул киламиз" деб жавоб бермакчи бўлса ҳам, бироқ ҳалқининг "Ўлиб турган экан", деб қиласидирган таънасидан чўчиб жавоб бермайдир".

ла талишда, орага англашмовчилик солмасликдадир. Бундан ташкири, фикрнинг ифодаси хизматига ярамаган сўз ва жумлаларга ўзувауда асло ўрин бермаслиги поизим".

Адаб ўз ўтигидаги ўзини намоён этади ва бор асарларида ҳар жумлани узок андиша билан тузганини кўрамиз ҳамда бугунги маза-матрасиз

ёримайдир", "Ўринисиз чирансанг, белинг сина-ди", "Оқ сутимни оқка, кўк сутимни кўкка соғдим", "Ой боруб омон келсунлар", "Умр — отилган ўй" каби иборалар асар моҳиати, қаҳрамон табииатни очишида жуда муҳим ўрин тутадики, асардаги бирор сўз ўрнини сал нарига-да силжитиди.

ўлдиришлар камайб, ўринисиз соликлар тартиба кетлирилганида:

Замон-замон дориламон,
Нормат тўрам бўлсин эсон, дейди.

Муаллиф асарнинг яна жуда кўп ўринларидаги лирик сатрлардан фойдаланади. Жумладан, Кумушнинг мактубида, Отабекнинг Кумуш фиоридаги ахволи — Мингўридаги ўтвотда кўшик тинглаганида лирик сатрлар тасвирларни жонлантиришда алоҳида ўрин тутин туради.

Асар азалий қадриятлардан сабоқ бериш билан бирга, муқаддас динимизга кўра, удумга айланган оила қуриш шартларининг бетимсол ифодаларини намоён этади. "Кутилмаган баҳт" бобида никоҳ ўқилиши ўринларида Отабекнинг жавоби борасида бундай ёзилади: "Ул биринчи сўроқдаё — "учиб, кўниб қабул киламиз", деб жавоб бермакчи бўлса ҳам, бироқ ҳалқнинг "Ўлиб турган экан", деб қиласидирган таънасидан чўчиб жавоб бермайдир".

Асарнинг "Чакимчилик" бобида Ҳомиднинг қорачопониллар ҳаракатида айблаб, Отабек ва Мирзакарим кутидорнинг "хуфия ишлари"ни кўрбошига арз қилганида қўрбоши тилидан ҳам бир мақолайтилади: "Пес песни қоронгида топкан экан".

Қодирий давр руҳи сингтан айрим бирликларни ҳам қўллади ва ҳарроҳати филмлар яратилган. Лекин ўзбек адабиёти Абдулла Кодирий ҳақида яхшида оларни оғизлайди. Ҳароҳати филмларни яхшида оларни оғизлайди.

Навқирон умрнинг, серқирра ижоднинг гўзал Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рекан билан рўйхатга олинган.

Нашр индекси — 236. Буортма — 977.

Ҳажми — 3 табоб. Оғсет усулида босилган. Қозғ бичими A2.

Бахоси келишилган нарҳда.

"KOLORPAK" МЧЖ босмахонаси чоп этилди.

Босмахона манзили: Узбекистон, 100060.

Ташкент, Янги шаҳар кўчаси, 1-А ўй.

Босмахона телефони: (78) 129-29-29.